

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор

Л.К. Задорожна

«31» Серпня

20 23 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія вищої школи

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Освітньо-професійна програма Педагогіка вищої школи

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Психологія вищої школи», розглянутої та схваленої на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту (протокол № 14 від «30» серпня 2023 р.) та затвердженої на засіданні Вченої ради КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» (протокол № 4 від «31» серпня 2023 р.)

Розробник: Кузнєцова Оксана Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Протокол № 15 від «31» вересня 2023 р.

Завідувач кафедри

(Підпис)

(Прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми

(Підпис)

(Прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 5 годин – 150 змістових модулів – 4	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u> Спеціальність <u>011 Освітні, педагогічні науки</u> Рівень вищої освіти: магістр	Обов'язкова
		<i>Рік підготовки:</i>
		1-й
		<i>Семестр</i>
		1-й
		<i>Лекції</i>
		12 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		10 год.
		<i>Самостійна робота</i>
128 год.		
		Форма підсумкового контролю: іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Психологія вищої школи» – розкрити закономірності функціонування психіки студента як суб'єкта освітньо-професійної діяльності та психологічні особливості науково-педагогічної діяльності викладача, сприяти на цій основі формуванню загальної психологічної культури та компетентності здобувачів освіти, їх готовності до кваліфікованого професійно-педагогічного спілкування зі студентами.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Психологія вищої школи» є:

- опанування знань про психологічні особливості студентського періоду життя людини й усвідомлення закономірностей професійного становлення і особистісного зростання майбутніх фахівців;
- розуміння психологічних умов освітньої діяльності здобувачів освіти та науково-професійної діяльності викладачів у вищій школі;
- формування комплексу знань та вмінь, які сприяють вирішенню професійних завдань у діяльності науково-педагогічного працівника, створюють умови для його професійного самовизначення;
- формування професійного мислення здобувачів освіти, набуття ними досвіду творчого використання психологічних знань для вирішення

конкретних завдань освітньо-професійної та майбутньої науково-педагогічної діяльності;

- розвиток професійних компетентностей майбутніх фахівців з викладання, консультативної підтримки здобувачів освіти;
- опанування технологіями психолого-педагогічного впливу на розвиток особистості здобувачів освіти, розвиток навичок психологічної та педагогічної фасилітації;
- формування психологічної культури, культури поведінки та спілкування здобувачів освіти.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) інтегральної компетентності

ІК - здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

б) загальних (ЗК):

ЗК 1 - здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу;

ЗК 5 - здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК 6 - здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми;

ЗК 7 - здатність до міжособистісної взаємодії;

ЗК8 - здатність діяти соціально відповідально і свідомо

в) спеціальних (фахових, предметних) (СК):

СК 3 - здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти;

СК 6 - здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності;

СК 11 - здатність викладати, консультувати студентів з предмета навчальної дисципліни відповідно до їхніх індивідуальних освітніх потреб.

Кінцеві **програмні результати навчання**, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПРН 3 - формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію;

ПРН 5 - організувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти;

ПРН 7 - створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання;

ПРН 10 - приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти/педагогіки, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації;

ПРН 12 - підвищувати свій загальнокультурний та професійний рівень, визначати напрями і етапи професійного саморозвитку та самоосвіти

протягом життя, підвищувати фахову компетентність та педагогічну майстерність.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні психологічні поняття, які розкривають суб'єктивну реальність людини у всіх її виявах як суб'єкту педагогічної діяльності;
- історію і сучасний стан психології вищої школи;
- закономірності і психологічні особливості вікового та індивідуального розвитку особистості студента;
- психологічні вимоги до методів та форм викладання дисциплін у системі вищої школи;
- психологічні закономірності освітнього процесу;
- психологічні особливості саморегуляції особистості у педагогічній та освітній діяльності;

вміти:

- формулювати та перевіряти гіпотези досліджень, аналізувати сутність психічних процесів в залежності від чинників, що на них впливають;
- вивчати особливості особистості, закономірності психічної діяльності, типи, характер, психічні стани, чинники, що впливають на якість функціонування психіки людини у різних видах життєдіяльності;
- здійснювати вимірювання індивідуально-психологічних показників особистості, її пізнавальної та емоційно-вольової сфери, виявляти схильності і здібності людини та резервів її розвитку;
- проводити навчальні заняття та забезпечувати досягнення результатів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб студентів, здійснювати індивідуальний супровід студента під час навчання;
- розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності;
- критично осмислювати проблеми у галузі вищої освіти та на межі галузей знань;
- проводити дослідження закономірностей процесу виховання, навчання, розвитку, формування особистості, способів діяльності;
- продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи психології вищої школи

Тема 1. Психологія вищої освіти, її предмет, завдання та методи

Предмет психології вищої школи як галузі психологічної науки. Основні категорії психології вищої школи: навчання, розвиток, виховання в єдності та взаємозв'язку, що визначається загальним поняттям едукатива. Понятійний апарат психології вищої школи: «професійна спрямованість», «професійна соціалізація», «професійна ідентичність», «освітньо-професійна діяльність», «Я-концепція студента», «професійно-педагогічне спілкування»,

«студентська академічна група», «професіоналізм», «адаптація», «професійна готовність», «професійна компетентність» та ін.

Завдання психології вищої освіти на сучасному етапі реформування вищої школи в Україні (науково-дослідні, діагностично-корекційні, практичні). Зв'язок психології вищої освіти з іншими галузями психологічних знань.

Принципи психолого-педагогічного дослідження: науковість, об'єктивність, поетапність. Класифікація методів збору емпіричних психологічних фактів. Методи інтерпретації одержаних даних. Поняття про методику психологічного дослідження. Дослідницькі вміння. Етика дослідника.

Тема 2. Психологічні засади гуманізації вищої освіти в XXI столітті

Історико-культурні та соціальні витоки гуманізації вищої освіти в світі. Принципи побудови сучасної системи вищої освіти в Україні. Вплив суспільних стереотипів та особистісних установок на зміни в системі освіти. Суспільна значущість гуманізації та демократизації освітнього процесу в вищій школі. Гуманізація освіти як відображення в освітньому процесі тенденцій гуманізації суспільства на засадах духовності людини, відповідальності за свої вчинки, розвитку зрілої особистості громадянина та професіонала. Гуманістичне мислення. Інклюзія у вищій освіті, можливості сучасної освіти для осіб з особливими освітніми потребами. Шляхи формування ціннісно-сміслового ставлення особистості до освітньої діяльності, своїх здібностей та професійних якостей. Засоби гуманізації освіти: формування відносин співробітництва між учасниками освітнього процесу, виховання у здобувачів освіти морально-емоційної культури людських взаємовідносин; формування емоційно-ціннісного досвіду розуміння людини, виховання гуманної особистості – щирої, доброзичливої, милосердної, з розвиненим почуттям власної гідності й поваги до гідності іншої людини.

Тема 3. Психологічні виміри інноватики в сфері вищої освіти

Інноваційний світ як нова соціальна реальність. Парадигми світу, що змінюється (З. Бауман, І. Пригожин, А.Бек, Е.Тоффлер, Р.Курцвейл, Н.Талеб, П.Штомпка та ін.). Інноваційне суспільство. Вища школа як інституційна форма розвитку соціального та людського капіталу, джерело інноваційного розвитку суспільства. Шляхи оновлення системи вищої освіти України. Шляхи оновлення вищої педагогічної освіти.

Сутність педагогічної інноватики. Інноваційний компонент педагогічної діяльності та творення інновацій як самостійний вид діяльності в сфері вищої освіти. Категорії психології інноваційної діяльності: інноваційна свідомість, інноваційне мислення, інноваційна активність, інноваційна поведінка та ін. Психологічні чинники інноваційної педагогічної діяльності. Шляхи розвитку здатності особистості до інноваційної діяльності, позитивного сприйняття педагогічних інновацій. Сучасні технології як інструмент активізації модернізаційних процесів у вищій школі.

Змістовий модуль 2. Психологія особистості здобувача вищої освіти

Тема 4. Загальна психологічна характеристика студентського віку

Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості (психофізіологічні особливості, протиріччя, соціальна ситуація розвитку). Формування особистості в період пізньої юності. Суперечності та кризи студентського віку. Розвиток когнітивних процесів у студентів. Механізми та результати соціалізації особистості на етапі навчання у ЗВО, специфіка міжособистісних стосунків.

Адаптація здобувачів освіти до навчання у вищій школі, умови ефективності. Типологічні особливості здобувачів освіти, що виявляються в навчальній діяльності та поведінці. Врахування психологічних особливостей юнацького віку при роботі зі здобувачами освіти. Психологічні проблеми різних вікових груп в контексті навчання впродовж життя.

Тема 5. Особистість здобувача освіти як психічна, соціальна й духовна реальність

Поняття про особистість. Феноменологія внутрішнього світу людини. Основні функції особистості. Розвиток свідомості та самосвідомості в студентському віці. Критерії сформованості самосвідомості. Здатність до рефлексії та її розвиток в освітньому процесі вищої школи. Процеси самоактуалізації та особистісного зростання, їх розгортання в процесі навчання на різних етапах життя. Цінності, інтереси, мотиви та потреби особистості, їх вияв у освітньо-професійній діяльності здобувачів вищої освіти.

Творчі здібності здобувачів освіти. Методи розвитку організаційних здібностей здобувачів освіти. Психологія саморегуляції та її прояви у здобувачів освіти.

Психологічні засади особистісно орієнтованого підходу у вищій освіті, диференціально-психологічні передумови формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти. Психологічні прийоми індивідуального супроводу в освітньому процесі. Загальна психологічна характеристика особистості здобувачів освіти - осіб з особливими освітніми потребами.

Тема 6. Професійне становлення особистості студента

Поняття про професіоналізацію. Навчально-професійна діяльність як провідна в студентському віці. Формування професійної спрямованості особистості студента. Розвиток «Я-концепції» як показника особистісного зростання і професійного становлення студента. Складові та функції «Я-концепції», становлення професійної ідентичності на етапі навчання.

Чинники та мотивація професійного вибору молоді. Типові труднощі та помилки професійного самовизначення юнацтва. Формування особистого професійного плану молодій людині. Формування професійних та особистісних якостей майбутнього фахівця. Розвиток творчості здобувачів освіти. Рівні становлення мотивації професійної діяльності. Готовність до професійної діяльності випускника.

Тема 7. Психологія міжособистісної взаємодії у студентській групі

Структура студентської групи та її особливості. Рівні розвитку

студентської академічної групи. Соціально-психологічні явища в студентській групі та їх вплив на особистість. Практичні методи дослідження комунікації в студентській групі. Прийоми розвитку комунікативних здібностей здобувачів освіти. Проблема лідера та лідерства в студентській групі. Соціально-психологічний клімат у групі, вплив на її працездатність. Психологічні особливості студентського саморядування.

Конфлікт в студентській групі. Динаміка конфлікту, ескалація. Механізми розвитку конфлікту. Суб'єктивні та об'єктивні причини конфлікту. Стадії розвитку конфлікту за Ф.Глазлом. Моделі поведінки людей в конфлікті. Чинники успішної профілактики конфліктів у закладі вищої освіти. Психологічно безпечне освітнє середовище закладу вищої освіти.

Змістовий модуль 3. Психологічні особливості освітнього процесу у вищій школі

Тема 8. Психологія освітньої діяльності здобувача вищої освіти

Сутність, структура, рушійні сили процесу навчання у вищій школі. Психологічні основи та особливості учіння, навчання, наочіння в системі вищої освіти. Структура процесу засвоєння знань: сприйняття, розуміння, осмислення, узагальнення, закріплення, застосування.

Психологічні особливості організації та управління освітньою діяльністю студентів. Проблеми адаптації до освітньої діяльності.

Пізнавальна діяльність здобувачів освіти як основа їх розумового розвитку. Мотиваційна спрямованість учіння студента. Формування інтелектуальних потреб, соціальних інтересів, професійного мислення, знань, умінь і навичок. Формування професійних мотивів освітньої діяльності. Власна пізнавальна активність здобувача освіти, її спрямованість на засвоєння професійних знань, умінь і навичок. Розвиток творчого потенціалу здобувачів освіти під час навчання. Психологічні причини неуспішності здобувачів освіти і шляхи їх подолання.

Тема 9. Психологічні засади управління освітнім процесом у вищій школі

Психологічні основи управлінської діяльності викладача ЗВО. Цілі, зміст, функції та стилі управління. Авторитет викладача. Авторитет ролі та авторитет особистості. Основний зміст управлінської діяльності викладача ЗВО. Лідерство і фасилітація в управлінні освітнім процесом у вищій школі. Професіоналізм викладача: професійно-педагогічна спрямованість, імідж науково-педагогічного працівника, педагогічний артистизм, педагогічні цінності, педагогічна культура. Психологічні основи формування іміджу компетентного викладача.

Тема 10. Психолого-педагогічні умови самоосвіти здобувачів у вищій школі

Здобувач освіти як суб'єкт власної освітньо-професійної діяльності, роль інформальної освіти у становленні сучасного фахівця та його професійному розвитку. Мотивація самоосвітньої діяльності, розвиток мотивів навчання впродовж життя у здобувачів освіти. Психологічні аспекти

організації самостійної роботи здобувачів освіти. Процеси цілепокладання як основа самоосвіти та саморозвитку майбутніх професіоналів. Копінг-стратегії, їх роль у самоорганізації освітньої діяльності та прийоми розвитку. Навчання здобувачів освіти способам планування, самоконтролю за виконуваними діями і операціями, вмінню розуміти, усвідомлювати схеми дій і свій когнітивний стиль. Індивідуальні стилі організації інформальної освіти здобувачів у вищій школі.

Тема 11. Психологія педагогічної взаємодії у вищій школі

Роль педагогічного спілкування в освітньому процесі ЗВО. Види, стратегії, стилі та моделі педагогічного спілкування. Компоненти педагогічного спілкування. Вплив ціннісних орієнтацій, установок на ефективність педагогічного спілкування, психологічні позиції і ролі у спілкуванні. Проблеми розуміння, визнання та прийняття студента. Активне рефлексивне слухання та «Я-повідомлення» в комунікативній взаємодії. Діалогічне спілкування. Фази і техніки активного слухання. Розвиток комунікативної культури педагога і здобувача освіти. Суперечності та бар'єри спілкування, причини їх виникнення та засоби регулювання.

Змістовий модуль 4. Психологія особистості та діяльності науково-педагогічного працівника

Тема 12. Психологічні засади науково-педагогічної діяльності

Науково-педагогічна діяльність як структурний елемент єдиної системи наукової діяльності, що забезпечує рух знань від науки в інші сфери людської діяльності. Професійні завдання педагогічної діяльності науково-педагогічного працівника: здобуття та накопичення знання в галузі тієї науки, яка викладається; конструювання знання, що передається; передача знання. Викладання як діяльність науково-педагогічного працівника, її структура: планування роботи, організація навчальної діяльності студентів, врахування темпів індивідуального психічного розвитку здобувачів освіти, їх пізнавальних можливостей, стимулювання освітньої діяльності, контроль за виконанням навчальних дій, аналіз результатів. Психологічні умови оптимального поєднання наукової і педагогічної діяльності викладача вищої школи.

Викладання як різновид процесу педагогічного спілкування. Психолого-педагогічні основи підготовки та проведення лекційних та практичних занять. Психолого-педагогічні складові майстерності лектора. Рольові позиції викладача. Невербальні засоби викладання (жести, міміка, інтонація, смислові паузи тощо). Вербальні засоби викладання. Психологічні аспекти культури мовлення. Культура слухання. Переконливе мовлення. Логіко-психологічні правила конструювання виступу перед аудиторією. Психолого-педагогічні засоби активізації пізнавальних процесів (сприймання, уваги, пам'яті, мислення, уяви).

Тема 13. Психологія особистості викладача та науково-педагогічного колективу

Психологічна характеристика науково-педагогічного працівника як особистості. Характеристика самосвідомості науково-педагогічного працівника, аналіз його професійної компетентності та майстерності. Вплив «Я-концепції» викладача на його науково-педагогічну діяльність.

Науково-педагогічна творчість, її особливості. Умови імпровізації в науково-педагогічній діяльності. Культура педагогічного мислення. Характеристика педагогічних здібностей. Особливості діяльності викладача при різних стилях взаємодії. Морально-психологічний клімат кафедри і міжособистісна сумісність. Міжособистісні відносини на кафедрі.

Тема 14. Психологічні передумови розвитку науково-професійної кар'єри викладача

Професіоналізм: акмеологічний підхід. Професійна самореалізація науково-педагогічного працівника як аспект життєвого успіху. Поняття професійної кар'єри, її функції та типи. Типові етапи кар'єрного розвитку особистості науково-педагогічного працівника. Принципи та загальні технологічні аспекти побудови науково-професійної кар'єри. Умови та ресурси ефективного професійного саморозвитку особистості. Поняття про кризи професійного розвитку викладача, їх функції та динаміка. Профілактика синдрому професійного вигорання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Основи психології вищої школи								
Тема 1. Психологія вищої освіти, її предмет, завдання та методи					10	2	-	8
Тема 2. Психологічні засади гуманізації вищої освіти в XXI столітті					10	-	2	8
Тема 3. Психологічні виміри інноватики в сфері вищої освіти					10	-	-	10
Разом за змістовий модуль 1					30	2	2	26
Змістовий модуль 2. Психологія особистості здобувача вищої освіти								
Тема 4. Загальна психологічна характеристика студентського віку					14	2	-	12
Тема 5. Особистість здобувача освіти як психічна, соціальна й духовна реальність					10	-	-	10

Тема 6. Професійне становлення особистості студента					12	-	2	10
Тема 7. Психологія міжособистісної взаємодії у студентській групі					12	2	-	10
Разом за змістовий модуль 2					48	4	2	42
Змістовий модуль 3. Психологічні особливості освітнього процесу у вищій школі								
Тема 8. Психологія освітньої діяльності студента вищої школи					12	2	-	10
Тема 9. Психологічні засади управління освітнім процесом у вищій школі					10	-	2	8
Тема 10. Психолого-педагогічні умови самоосвіти здобувачів у вищій школі					10	-	2	8
Тема 11. Психологія педагогічної взаємодії у вищій школі					10	2	-	8
Разом за змістовий модуль 3					42	4	4	34
Змістовий модуль 4. Психологія особистості та діяльності науково-педагогічного працівника								
Тема 12. Психологічні засади науково-педагогічної діяльності					10	2	-	8
Тема 13. Психологія особистості викладача та науково-педагогічного колективу					10	-	-	10
Тема 14. Психологічні передумови розвитку науково-професійної кар'єри викладача					10	-	2	8
Разом за змістовий модуль 4					30	2	2	26
Усього годин					150	12	10	128

5. Теми практичних/семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 2. Психологічні засади гуманізації вищої освіти в XXI столітті	2
2.	Тема 6. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою	2

3.	Тема 9. Психологічні засади управління освітнім процесом у вищій школі	2
4.	Тема 10. Психолого-педагогічні умови самоосвіти здобувачів у вищій школі	2
5.	Тема 14. Психологічні передумови розвитку науково-професійної кар'єри викладача	2
	Усього	10

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Основи психології вищої школи		
1.	<i>Психологія вищої освіти, її предмет, завдання та методи.</i> Скласти термінологічний словник з теми «Понятійний апарат психології вищої освіти»	8
2.	<i>Психологічні засади гуманізації вищої освіти в XXI столітті.</i> Скласти порівняльну характеристику традиційної та гуманістичної моделі вищої освіти.	8
3.	<i>Психологічні виміри інноватики в сфері вищої освіти.</i> Провести діагностику власної інноваційності та скласти програми саморозвитку цієї властивості в контексті майбутньої професійної діяльності викладача вищої школи	10
Змістовий модуль 2. Психологія особистості студента вищої школи		
4.	<i>Загальна психологічна характеристика студентського віку.</i> Підготуватися до ділової гри «Психологічні труднощі студентського віку та засоби їх подолання»	12
5.	<i>Особистість здобувача освіти як психічна, соціальна й духовна реальність.</i> Підготувати виступ «Особистісна зрілість: індикатори прояву та шляхи розвитку у здобувачів вищої освіти»	10
6.	<i>Професійне становлення особистості студента.</i> Визначити способи діагностики професійної мотивації студента. Скласти рекомендації з розвитку мотивації освітньо-професійної діяльності у студентів.	10
7.	<i>Психологія міжособистісної взаємодії у студентській групі.</i> Провести дослідження міжособистісних взаємин у студентській групі за допомогою соціометричної методики	10
Змістовий модуль 3. Психологічні особливості освітнього процесу у вищій школі		
8.	<i>Психологія освітньої діяльності студента вищої школи.</i> Скласти таблицю «Типові проблеми в навчальній діяльності студента та їх причини»	10
9.	<i>Психологічні засади управління навчальним процесом у вищій школі.</i> Підготуватися до модерації, визначити типові	8

	психологічні труднощі управління освітнім процесом	
10.	<i>Психолого-педагогічні умови самоосвіти здобувачів у вищій школі. Підібрати вправи для мотиваційного тренінгу для здобувачів освіти щодо розвитку самоосвітньої діяльності</i>	8
11.	<i>Психологія педагогічної взаємодії у вищій школі. Скласти рекомендації з розвитку педагогічного спілкування, запропонувати комплекс вправ з подолання труднощів у педагогічному спілкуванні</i>	8
Змістовий модуль 4. Психологія особистості та діяльності науково-педагогічного працівника		
13.	<i>Психологічні засади науково-педагогічної діяльності. Скласти кейс «Психологічні труднощі у викладацькій діяльності» та здійснити його психологічний аналіз</i>	8
14.	<i>Психологія особистості викладача та науково-педагогічного колективу. Написати есе «Сучасні виклики в професійній діяльності викладача вищої школи»</i>	10
15.	<i>Психологічні передумови розвитку науково-професійної кар'єри викладача. Скласти рекомендації з профілактики професійного вигорання викладача</i>	8
	Усього	128

7. Методи навчання

Лекції: розповідь, пояснення, дискусія, бесіда, консультація, ілюстрація, демонстрація, проблемний метод, візуалізація.

Практичні заняття: рольові і ділові ігри, дискусія, дослідження, кейс-стаді, тренінгові вправи, діагностика, мозковий штурм, метод проєктів, презентація.

Самостійна робота: аналіз, синтез, систематизація, узагальнення, спостереження, метод проєктів.

8. Методи контролю

Поточне опитування, тестування, самоконтроль, взаємоконтроль, підсумковий письмовий тест, іспит.

9. Питання для підсумкового контролю

1. Предмет психології вищої школи.
2. Завдання психології вищої школи.
3. Зв'язок психології вищої освіти з іншими галузями психологічних знань.
4. Принципи психолого-педагогічного дослідження.
5. Методи психолого-педагогічного дослідження.
6. Історико-культурні та соціальні витоки гуманізації вищої освіти в світі.
7. Суспільна значущість гуманізації та демократизації навчального процесу в вищій школі.
8. Розвиток особистості як основа гуманізації вищої освіти.

9. Засоби гуманізації вищої освіти.
10. Вища школа як інституційна форма розвитку соціального та людського капіталу.
11. Шляхи оновлення системи вищої освіти України.
12. Сутність педагогічної інноватики.
13. Психологічні чинники інноваційної педагогічної діяльності у закладі вищої освіти.
14. Шляхи розвитку здатності студентів до інноваційної діяльності.
15. Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості.
16. Формування особистості в період пізньої юності.
17. Індивідуально-типологічні особливості здобувачів освіти, що виявляються в навчальній діяльності та поведінці.
18. Розвиток когнітивних процесів у студентів.
19. Специфіка міжособистісних стосунків в період пізньої юності.
20. Соціалізація особистості на етапі навчання у ЗВО.
21. Адаптація студента до навчання у вищій школі.
22. Типові психологічні проблеми студентського віку.
23. Самоактуалізація та особистісне зростання здобувачів освіти.
24. Цінності, інтереси, мотиви та потреби особистості, їх вияв у освітньо-професійній діяльності здобувачів освіти.
25. Емоційно-вольова саморегуляція та її прояви у студентському віці.
26. Розвиток творчих здібностей здобувачів освіти.
27. Методи розвитку організаційних здібностей здобувачів освіти
28. Освітньо-професійна діяльність як провідна в студентському віці.
29. Поняття про професіоналізацію, формування професійної спрямованості особистості студента.
30. Становлення професійної ідентичності на етапі здобуття вищої освіти.
31. Чинники та мотивація професійного вибору молоді.
32. Типові труднощі та помилки професійного самовизначення юнацтва.
33. Розвиток професійного мислення у здобувачів освіти.
34. Формування професійних мотивів освітньої діяльності.
35. Готовність до професійної діяльності випускника.
36. Психологічні проблеми різних вікових груп в контексті навчання впродовж життя.
37. Структура студентської групи та її психологічні особливості.
38. Прийоми розвитку комунікативних здібностей здобувачів освіти.
39. Лідерство в студентській групі.
40. Соціально-психологічний клімат у студентській групі.
41. Практичні методи дослідження комунікації у студентській групі.
42. Психологічні особливості студентського саморядування.
43. Конфлікт в студентській групі. Суб'єктивні та об'єктивні причини.
44. Механізми розвитку міжособистісного конфлікту.
45. Чинники успішної профілактики конфліктів у закладі вищої освіти.
46. Психологічно безпечне освітнє середовище закладу вищої освіти.

47. Сутність, структура, рушійні сили процесу навчання у вищій школі.
48. Особливості учіння, навчання, наuczіння в системі вищої освіти.
49. Структура процесу засвоєння знань: сприйняття, розуміння, осмислення, узагальнення, закріплення, застосування.
50. Психологічні особливості організації та управління освітньою діяльністю здобувачів освіти.
51. Психологічні аспекти організації інформальної освіти здобувачів освіти у вищій школі.
52. Пізнавальна діяльність здобувачів освіти.
53. Мотиваційна спрямованість учіння здобувача освіти.
54. Розвиток творчого потенціалу студентів під час навчання.
55. Психологічні причини неуспішності студентів і шляхи їх подолання.
56. Психологічні основи управлінської діяльності науково-педагогічного працівника.
57. Вимоги до професії науково-педагогічного працівника.
58. Складові професіоналізму науково-педагогічного працівника.
59. Основний зміст управлінської діяльності науково-педагогічного працівника.
60. Роль самоосвітньої діяльності у освітньо-професійній соціалізації сучасного фахівця.
61. Мотивація самоосвітньої діяльності здобувачів освіти.
62. Копінг-стратегії, прийоми їх розвитку в процесі самоосвіти і саморозвитку.
63. Когнітивний стиль, його врахування під час організації інформальної освіти здобувачів освіти.
64. Цілепокладання як основа самоосвіти та саморозвитку майбутніх професіоналів.
65. Зв'язок інформальної освіти та психологічного благополуччя здобувачів освіти.
66. Цілі та цінності педагогічного спілкування.
67. Роль педагогічного спілкування в навчальному процесі ЗВО.
68. Моделі педагогічного спілкування.
69. Активне рефлексивне слухання та «Я-повідомлення» в комунікативній взаємодії викладача та студента.
70. Науково-педагогічна діяльність викладача ЗВО.
71. Професійні завдання педагогічної діяльності викладача ЗВО.
72. Педагогічне проектування цілей і змісту навчання студентів.
73. Завдання науково-дослідницької діяльності викладача ЗВО.
74. Умови оптимального поєднання наукової і педагогічної діяльності викладача вищої школи.
75. Викладання як діяльність науково-педагогічного працівника, її структура.
76. Вербальні та невербальні засоби викладання.
77. Психолого-педагогічні засоби активізації пізнавальних процесів студентів.
78. Психологічна характеристика викладача вищої школи як особистості.

79. Характеристика самосвідомості викладача.
80. Науково-педагогічна творчість, її особливості.
81. Культура педагогічного мислення.
82. Психологічні аспекти діяльності колективу кафедри.
83. Міжособистісні відносини на кафедрі.
84. Поняття професійної кар'єри викладача, її функції та типи.
85. Професійна самореалізація особистості викладача.
86. Принципи та загальні технологічні аспекти побудови науково-професійної кар'єри.
87. Типові етапи кар'єрного розвитку особистості викладача.
88. Профілактика синдрому професійного вигорання.
89. Поняття про кризи професійного розвитку викладача, їх функції та динаміка.
90. Умови та ресурси ефективного професійного саморозвитку особистості науково-педагогічного працівника.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

10.1 Критерії оцінювання за всіма видами робіт

Бали			Критерії оцінювання навчальних досягнень	
За національною шкалою	Шкала ЄКТС		Теоретична підготовка	Практична підготовка
			Здобувач вищої освіти	
2...5	1...100	Б...А		
Відмінно	90 - 100	А	Здобувач вищої освіти виявив всебічні, систематичні й глибокі знання з питань психології вищої школи. Розкритий зміст психічних процесів, визначена сутність психологічних явищ та встановлені взаємозв'язки між ними. Матеріал викладений логічно, послідовно, без помилок, з проявом здатності здобувача освіти диференціювати, інтегрувати знання, з'ясовувати психологічні терміни.	Здобувач вищої освіти вільно орієнтується в матеріалі модуля, здійснює ґрунтовний аналіз літератури, формулює змістовні висновки. Використовує додаткові літературні джерела. Активно приймає участь у дискусіях. Вміє обґрунтувати і довести власну точку зору. Виконує всі практичні завдання самостійно, творчо, у повному обсязі.
Добре	75 89	С ... В	Здобувач вищої освіти виявив загалом добрі знання навчального матеріалу з питань психології вищої	Завдання самостійної роботи виконано, однак висновки потребують подальшого осмислення. Здобувач освіти

			школи. Розкритий зміст психічних процесів, визначена сутність психологічних явищ та встановлені взаємозв'язки між ними. Але відповідь потребує доопрацювання, відсутнє узагальнення відповіді, наявні несуттєві помилки, не пояснюються деякі терміни. Здобувач освіти вміє диференціювати, інтегрувати знання, здатний до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої роботи.	впевнений у власних висновках, але вони потребують уточнення. Завдання самостійної роботи виконано, але без творчого підходу. Приймає активну участь у дискусіях і інтерактивних вправах.
Задовільно	60 ... 74	E ... D	Здобувач вищої освіти виявив базові знання основного навчального матеріалу дисципліни, необхідні для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності. Виявляє задовільну орієнтацію в теоретичних питаннях, допустив помилки у відповідях на запитання при виконанні завдань, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал. Відповідь розкрито неповністю, значною мірою зміст психологічних явищ не розкрито, але здобувач освіти може застосувати знання про психологічні закономірності у конкретних практичних ситуаціях.	Завдання виконує стандартно. Здобувач вищої освіти невпевнений у власних висновках. Задовільно орієнтується в матеріалі дисципліни, а також у проблемі, поставленій у завданні, відповідь розкрито неповністю, є значні недоліки.
Незадовільно	35 - 59	FX	Здобувач освіти демонструє	Виконує частину завдання за допомогою

ьно			фрагментарні знання основного навчального матеріалу дисципліни; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді припускається суттєвих помилок.	викладача.
Незадовільно	1 - 34	F	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом	Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

10.2. Критерії оцінювання поточного контролю (за різними видами роботи)

Вид роботи	Бали	Критерії
Практичне заняття	5	Здобувач вищої освіти активно бере участь у занятті, висловлює обґрунтовані міркування, наводить доцільні приклади. Впевнено з творчим підходом виконує завдання,
	4-3	Здобувач вищої освіти не виявляє активність епізодично, відповіді надає правильні, але стандартні, не завжди впевнений у висловлених положеннях. Має певні труднощі щодо обґрунтування власної думки. Завдання виконує шаблонно, іноді потребує допомоги викладача.
	2-1	Здобувач освіти лише спостерігає за заняттям, не володіє вільно матеріалом навчальної дисципліни, не може самостійно виконати завдання.
	0	Відсутній на занятті
Письмові доповіді, завдання	4	Тема розкрита повно, логічно, обґрунтовано. Завдання виконано творчо і оригінально. Дотримані вимоги до письмових завдань і правил цитувань.
	3-2	Завдання виконане стандартними фразами, можливі не суттєві помилки. Дотримані вимоги до письмових завдань і правил цитувань.
	1	Завдання виконано частково, формально, є суттєві помилки. Не витримані вимоги до письмових завдань і правил цитувань.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням принципів академічної доброчесності.
Проектування / моделювання	4	Завдання виконано оригінально, з творчим підходом, з дотриманням всіх етапів проектування/моделювання та методичних рекомендацій. Розроблено презентацію, яка розкриває тему і суть завдання.
	3-2	Завдання виконано стандартно, але з дотриманням всіх етапів проектування/моделювання та методичних рекомендацій. Презентація не виразна, повністю дублює текст завдання.
	1	Завдання виконано з суттєвими помилками, з порушенням етапів проектування/моделювання та методичних рекомендацій. Презентація відсутня.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням

с/р	П	с/р	с/р	с/р	с/р	П	с/р	с/р			
4	5	4	4	4	4	5	4	4			
ЗМ3					ЗМ4						
T8	T9		T10		T11	T12	T13	T14		20	100
с/р	П	с/р	П	с/р	с/р	с/р	с/р	П	с/р		
4	5	4	5	4	4	4	4	5	3		

Умовні позначення:

П – практичне заняття

С/р – самостійна робота

12. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичні посібники;
2. Розробки проведення практичних занять;
3. Презентації до лекцій;
4. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи.

13. Рекомендована література

Основна

1. Виноградова В.Є., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. К.: Каравела, 2018. 296 с.
2. Власова О. І., Семиченко В. А., Пащенко С. Ю., Невідома Я. Г. Психологія вищої школи : підручник // за ред. О. І. Власової. К. : ВПЦ "Київський університет", 2015. 405 с.
3. Дуткевич Т.В., Максимчук Н.П. Психологія вищої школи: навч. посібник. Кам'янець-Подільський, 2010. 144 с.
4. Мешко О.І. Психологія вищої школи. Навчальний посібник. Тернопіль: «Вектор», 2018. 196 с.
5. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. Київ: Каравелла, 2018. 360с.
6. Я – студент : навчальний посібник / [Огнев'юк В. О., Жильцов О. Б., Караман С. О. та ін.; за заг. ред. Огнев'юка В. О.]. – 2-ге вид., доопр. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. 224 с.

Додаткова

1. Авдєєва І.М., Мельникова І.М. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академгрупи. Навчальний посібник. Київ: ВД «Професіонал», 2007. 304 с.
2. Аносов І., Яремчук С. Психологічні основи педагогічного спілкування. К.: Інститут сучасного підручника, 2007. 272 с.
3. Барвинський А. А. Курс лекцій з психології і педагогіки. Розділ «Психологія і педагогіка вищої школи» : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2015. 110 с.
4. Бопко І. З. Особливості та проблеми наукової діяльності викладача університету. *Збірник наукових праць Національної академії Державної*

прикордонної служби України. Серія. Педагогічні та психологічні науки. 2014. №3 (72). С. 44-52.

5. Дуткевич Т.В. Психологія конфліктності студентів педагогічних спеціальностей. К: КНТ, 2021. 240 с.

6. Ельбрехт О.М. Гуманізація освіти: тенденції і проблеми. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2012. Вип.10. С.33-38.

7. Євтух М.Б. Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В. Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. К.: КондорВидавництво, 2015. 420 с.

8. Козак Л.В. Педагогічна інноватика у розвитку нових напрямів освіти. *Освітологічний дискурс*. 2014. № 2 (6). С. 74-85.

9. Корчакова Н.В. Філософія освітнього простору вищої школи: психологічний та психолінгвістичний дискурс. К: Центр учбової літератури. 2022. 468 с.

10. Кузнєцова О.В. Спрямованість інноваційності в системі рис особистості майбутнього психолога. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського. Психологічні науки* : збірник наукових праць / за ред. Ірини Савенкової. №1 (19). 2018. С. 66 – 73.

11. Кузнєцова О.В. Ціннісні орієнтації інноваційної особистості. *Габітус*. 2020. №19/20. С. 133-139.

12. Кузнєцова О.В. Розвиток інноваційності педагога в системі неперервної освіти: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку» (Одеса, 14 травня 2021 р.) / за заг. ред. В.В.Ягоднікової. Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2021. С.190-194.

13. Мухіна Г. В. Педагогіка та психологія вищої школи : навчально-методичний посібник. Київ : ВД «Дакор», 2020. 178 с.

14. Руснак І. С. Педагогіка і психологія вищої школи : навч.-метод. посіб. / І. С. Руснак, М. Г. Іванчук. – [вид. 2-е доп. і перероб.]. – Чернівці: «Букрек», 2011. – 176 с.

15. Слепкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. Київ, 2005. 345 с.

16. Токарева Н.М. Основи педагогічної психології: навч.-метод. посіб. Кривий Ріг, 2013. 223 с.

17. Туркот Т.І., Коновал О.А. Педагогіка та психологія вищої школи: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Херсон: Олді-плюс, 2013. 466 с.

18. Фурман А.В., Шандрук С.К. Психологічні особливості розвитку професійної креативності майбутніх фахівців соціогуманітарного профілю : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Науково-методичні підходи до викладання управлінських дисциплін в контексті вимог ринку праці». Дніпропетровськ (11-12 квітня 2013 р.). Дніпропетровськ, 2013. С.32-36.

19. Шемчук О.М. Психологічні особливості професійного мислення фахівця. Молодий вчений. 2019. №6 (70), червень. С. 103-108.

14. Електронні інформаційні ресурси

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського. URL: <https://dnrb.gov.ua/ua/>
2. Інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України. URL: <http://psychology-naes-ua.institute/>
3. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. URL: <http://ipood.com.ua/>
4. Міністерство освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua>.
5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://odnb.odessa.ua/>
7. Український громадський проект масових відкритих онлайн-курсів. . URL: <https://prometheus.org.ua/>
8. Educational Era. Студія онлайн освіти. URL: <https://www.ed-era.com>